

การพัฒนามาตรฐานจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชน: แนวทางกำกับดูแล
ตัวเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตีโชว์

**A Development of Media Ethical Practices: Self-Regulation of
Gameshow and Reality Show Guideline**

นิษฐา รุ่งเกษม¹ / ปรียา สมพีช² / สิริมณฑท์ พึ่งสังวาลย์³ / นิสารัตน์ วิลดักษ์⁴

Nitta Roonkaseam / Preeya Sompuech / Sirimon Puengsangwal / Nisararat Wilailuk

¹⁻⁴สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Communication Arts Program, Faculty of Management Science, Phranakhon Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนามาตรฐานจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชน โดยเฉพาะ แนวทางกำกับดูแลกันเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตีโชว์ โดยมีผู้ร่วมพัฒนาเป็นตัวแทนจากสถาบันการศึกษา จำนวน 93 คน ตัวแทนจากองค์กรวิชาชีพสื่อ จำนวน 130 คน ตัวแทนจากองค์กรวิชาชีพด้านการโฆษณาการประชาสัมพันธ์ จำนวน 8 คน และตัวแทนจากองค์กรภาคประชาสังคม จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสนทนากลุ่ม การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และแบบสัมภาษณ์ข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะออกมาเป็นข้อควรทำและข้อไม่ควรทำในรายการเกมโชว์และเรียลลิตีโชว์ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบสำคัญในการผลิตรายการ ได้แก่ เนื้อหาของรายการ ฉากรายการ พิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมแข่งขันในรายการ ผู้ชมรายการ ทีมงานผลิตรายการ และผู้อุปถัมภ์รายการ

สำหรับแนวทางกำกับดูแลกันเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตีโชว์ที่สำคัญ ทีมงาน/ผู้ผลิตรายการ ต้องตระหนักถึงเรื่องจริยธรรม จรรยาบรรณ และมีความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเสนอและในการผลิตรายการ ต้องรับผิดชอบต่อเนื้อหา รูปแบบรายการ และอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในรายการเพราะถือเป็นวิจรรย์ญาณของผู้ผลิตโดยตรง

คำสำคัญ: จริยธรรมสื่อมวลชน, การกำกับดูแลตัวเอง, รายการเกมโชว์, รายการเรียลลิตีโชว์

Abstract

The purpose of this research was to develop an ethical standard for the media, especially the self-regulatory approach for gameshow and reality show. The joint development was representatives from the academic institution 93 persons, representatives from media organizations 130 persons, representatives from advertising & public relations 8 persons and representative from NGO organizations 34 persons. The tools used to collect data were group discussion, workshop and synthesized information form.

The research team synthesized opinions and suggestions of all the representative on what to do (Do's) and what not to do (Don'ts) in gameshow and reality show, especially the critical elements in the program products such as the content, the show setting, the host, the contestants, the production team and the sponsor of the show.

The self-regulation of gameshow and reality show guideline were recommended that the producer and the production team had to be ethically and socially responsible for the production process of the show. It was the responsibility of the content and other to be included in the show, as it was directly the producer's judgment.

Keywords: media ethical practices, self-regulation, gameshow, reality show

บทนำ

จริยธรรมและจรรยาบรรณเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพสื่อมวลชน เนื่องจาก เป็นแนวทางปฏิบัติให้สื่อมวลชนรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ตลอดจนเพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศและศักดิ์ศรี เพื่อประโยชน์แห่งสังคมประชาชน ผู้บริโภคสื่อ และความสงบสุขของสังคม

Treelayapewat (2014) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของจริยธรรมต่อการสื่อสารมวลชนใน กิจกรรมการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “จริยธรรมนักสื่อสารมวลชนรุ่นใหม่” จัดโดย สำนักงาน กสทช. ร่วมกับ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2557 ไว้ดังนี้ จริยธรรมมีความสำคัญต่อนักสื่อสารมวลชนรุ่นใหม่ เนื่องจาก จะเป็นหลักประกันความประพฤติปฏิบัติของสื่อมวลชนให้ถูกต้องด้วยศีลธรรม มีความรับผิดชอบต่อ

ตนเองและผู้อื่น อีกทั้งสื่อมวลชนที่มีความรับผิดชอบจะช่วยให้ผู้รับสารเรียนรู้ และรับรู้ความจำเป็นของความรับผิดชอบต่อตัว

อย่างไรก็ตาม หากลองมองย้อนในรอบหลายปีที่ผ่านมา จะพบว่า เนื้อหารายการในสื่อ โดยเฉพาะรายการเกมโชว์ของประเทศไทยโดยส่วนมากมักประสบปัญหาทางจริยธรรม กล่าวคือ 1) รายการนำเสนอเนื้อหา ให้เห็นเรื่องเพศ อนาคต ลามก เป็นที่ถกเถียงของสังคม 2) การนำเสนอมีลักษณะ โทก หลอกลวง บิดเบือนความเข้าใจ หรือสาระสำคัญของผู้ชม 3) นำเสนอประเด็นที่อ่อนไหวทางสังคม เช่น การเหยียดเพศ สีผิว เชื้อชาติ ชนชั้น 4) นำเสนอประเด็นที่แอบแฝงผลประโยชน์ธุรกิจการค้า ที่ไม่เป็นธรรมกับผู้ร่วมรายการและผู้บริโภค และ 5) นำเสนอรายการที่อาจละเมิดสิทธิ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งต่อผู้ร่วมรายการและผู้ชมรายการ (Chuastapanasiri, 2012) ยกตัวอย่างเช่น การทำให้ผู้เข้าแข่งขันกลายเป็นตัวตลกของผู้ดูทั้งในห้องส่งและที่รับชมทางโทรทัศน์ หรือการที่ทีมงานไม่แจ้งถึงรูปแบบรายการที่ชัดเจน เอาเปรียบผู้เข้าร่วมรายการ เป็นต้น

จากปัญหาทางจริยธรรมข้างต้น ความรับผิดชอบต่อการทำงานบนพื้นที่สาธารณะของผู้ประกอบการวิชาชีพสื่อมวลชนยังมีปัญหาทั้งในด้านของความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ ความรับผิดชอบต่อการนำเสนอเนื้อหา และความรับผิดชอบต่อบุคคลและสังคม ดังนั้น การวิจัยเรื่อง “การพัฒนามาตรฐานจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชน: แนวทางกำกับดูแลตัวเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์” เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์สื่อ และเป็นทั้งมาตรฐานจริยธรรมพื้นฐานที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของสื่อมวลชน และคุ้มครองผู้บริโภค จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนามาตรฐานจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชน โดยเฉพาะแนวทางกำกับดูแลตัวเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนามาตรฐานจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชน: แนวทางกำกับดูแลตัวเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์” คาดว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ดังนี้

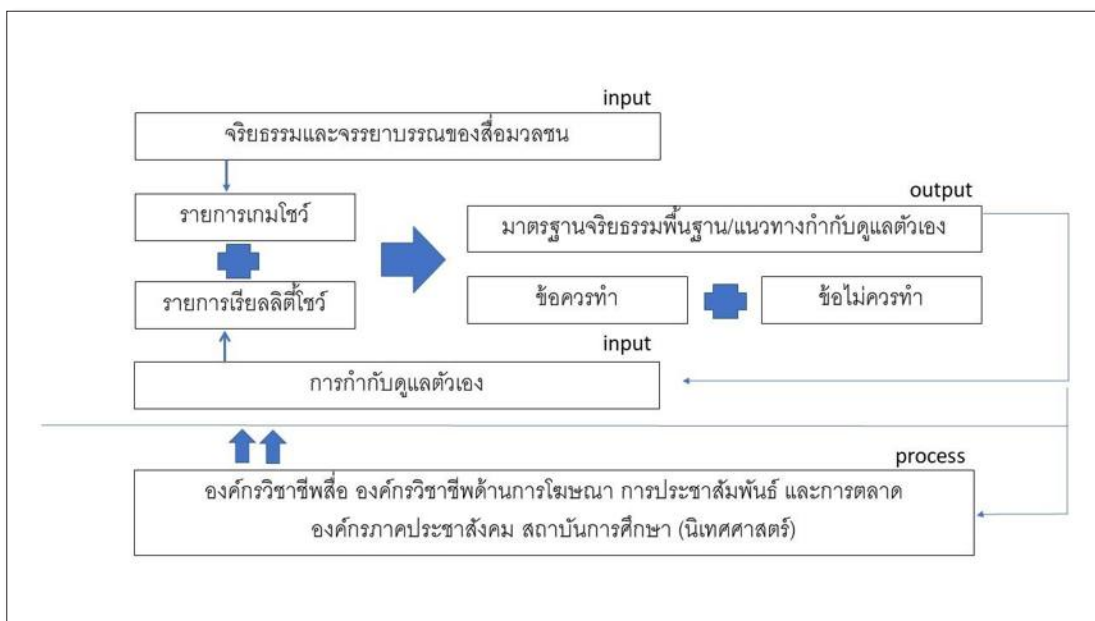
1. ได้แนวทางปฏิบัติด้านจริยธรรมขั้นพื้นฐานในรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์เพื่อการกำกับดูแลตัวเองของผู้ประกอบการสื่อที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
2. ได้องค์ความรู้ในการส่งเสริมคุณภาพและกำหนดมาตรฐานของเนื้อหาในรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์ที่จะเป็นประโยชน์ทั้งกับหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมในการช่วยดูแลกำกับ และตรวจสอบสื่อ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะแนวทางกำกับดูแลตัวเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์ ทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์

ขอบเขตระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม 2560 ถึงเดือนตุลาคม 2560

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1: กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนามาตรฐานจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชน: แนวทางการกำกับดูแลตัวเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นกระบวนการพัฒนาแนวทางปฏิบัติด้านจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชนแบบมีส่วนร่วมร่วมกับสถาบันการศึกษา องค์กรวิชาชีพสื่อ องค์กรวิชาชีพด้านการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ และการตลาด และองค์กรภาคประชาสังคม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้เข้าร่วมกระบวนการวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจงและมีส่วนร่วมจากตัวแทน ขององค์กรวิชาชีพสื่อ ทั้งสื่อมวลชนส่วนกลางและสื่อมวลชนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพด้านการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ และการตลาด องค์กรภาคประชาสังคม และตัวแทนจากสถาบันการศึกษาจากสาขาวิชานิติศาสตร์ ซึ่งคณะผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยพยายามกระจายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ตามภูมิภาคของประเทศไทย คือ ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และ กรุงเทพมหานคร นอกจากนั้น คณะผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสมัครใจที่จะเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาแนวทางการกำกับดูแลตัวเองเพื่อเป็นมาตรฐานจริยธรรมขั้นพื้นฐานในรายการเกมโชว์และ เรียลลิตี้โชว์

รายละเอียด ดังนี้

ตัวแทนจากสถาบันการศึกษา จำนวน 93 คน

ตัวแทนจากองค์กรวิชาชีพสื่อ ทั้งส่วนกลางและท้องถิ่น จำนวน 130 คน

ตัวแทนจากองค์กรวิชาชีพด้านการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ และการตลาด จำนวน 8 คน

ตัวแทนจากองค์กรภาคประชาสังคม จำนวน 34 คน

เครื่องมือวิจัย

ได้แก่ การสนทนากลุ่ม การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ และแบบสังเกตร่องรอยข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยพัฒนา (ร่าง) แนวทางการกำกับดูแลตัวเองเพื่อเป็นมาตรฐานจริยธรรมขั้นพื้นฐานในรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์ ก่อนนำไปปรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ

2. คณะผู้วิจัย และตัวแทนจากสถาบันการศึกษา องค์กรวิชาชีพสื่อ องค์กรวิชาชีพด้านการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ และการตลาด และองค์กรภาคประชาสังคม ร่วมพัฒนา (ร่าง) แนวทางการกำกับดูแลตัวเองเพื่อเป็นมาตรฐานจริยธรรมขั้นพื้นฐานในรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์ ในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จำนวน 7 ครั้ง ได้แก่ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และ กรุงเทพมหานคร

สำหรับการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะนั้น ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจัดกิจกรรมที่จังหวัดชลบุรี ภาคตะวันตกจัดกิจกรรมที่จังหวัดนครปฐม ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจัดกิจกรรมที่จังหวัดอุบลราชธานี ภาคเหนือจัดกิจกรรมที่จังหวัดเชียงราย ภาคใต้จัดกิจกรรมที่จังหวัดนครศรีธรรมราช และ ภาคกลางและกรุงเทพมหานครจัดกิจกรรมที่กรุงเทพมหานคร

3. คณะผู้วิจัยสังเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากนั้นดำเนินการจัดทำแนวทางการกำกับดูแลตัวเองเพื่อเป็นมาตรฐานจริยธรรมขั้นพื้นฐานในรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์

ภาพที่ 2: การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ภาคตะวันออกเฉียง

ภาพที่ 3: การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ผลการวิจัย

ในการพัฒนามาตรฐานจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชน คณะผู้วิจัยได้พัฒนา (ร่าง) แนวทางการกำกับดูแลตัวเองเพื่อเป็นมาตรฐานจริยธรรมขั้นพื้นฐานในรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบสำคัญในการผลิตรายการ ได้แก่ เนื้อหาของรายการ ฉากรายการ พิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมแข่งขันในรายการ ทั้งที่เป็นผู้สมัครจากทางบ้านหรือแขกรับเชิญ ผู้ชมรายการ ทั้งที่ชมรายการภายในห้องส่งและผู้ชมทางบ้าน ทีมงานผลิตรายการ และผู้อุปถัมภ์รายการ ก่อนนำไปรับฟังความคิดเห็นในการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ อาจยกตัวอย่างความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากที่ประชุมในการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อ (ร่าง) แนวทางการกำกับดูแลตัวเองเพื่อเป็นมาตรฐานจริยธรรมขั้นพื้นฐานในรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์ ได้ดังต่อไปนี้

“ควรมีกฎไกในการส่งเสริมให้เกิดเนื้อหา หรือ Content ที่ดีในรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้ เนื่องจาก ในปัจจุบันจะมีปัญหาเรื่องความรู้สึกระงของเกมิโชว์เกิดขึ้นมก พร้อมทั้งมีประเด็นการเหยียดกันในรายการอีกด้วย” (Wittayarat, 2017)

“ตัวอย่างของการ โฆษณาแฝงที่อยู่ในรายการเกมิโชว์ เช่น Product placement หรือ การจัดวางสินค้ำ วางอย่างเด็ว โดยไม่จำเป็นต้งแตะหรือหึบสินค้ำนั้น ๆ หรือ Product movement คือ การหึบจับสินค้ำ นักแสดงต้งหึบสินค้ำขึ้นมหรือต้งใช้สินค้ำนั้น เพื่อให้อั้วสินค้ำได้เคลื่อนไหวหรือร่วมอยู่ในเฟรมกับนักแสดง หรือ Product experience การสร้างประสบการณ์ร่วมกับสินค้ำ โดยให้นักแสดงที่ถูกกำหนดบทบาทไว้แล้วให้พูดว่าเคยใช้สินค้ำนั้นหรือว่า ได้ใช้แล้วเป็นอย่างไรบ้าง หรือ Brand content คือ การที่สินค้ำเป็นส่วนหนึ่งกับเนื้อหารายการ” (Piemkaroon, 2017)

นอกจากนั้นแล้ว กรณีรายการเกมิโชว์และเรียลลิตี้ ตัวแทนจากที่ประชุมยังได้เสนอแนะอีกด้วยว่า กสทช. ควรมีเจ้าหน้าที่ในการตรวจค้ดครองเนื้อหา ภาพ การแต่งกาย และอื่น ๆ ในรายการประเภทเกมิโชว์และเรียลลิตี้โชว์ทุกรายการก่อนออกอากาศอย่างถี่ถ้วน เพราะเป็นรายการที่มีสัดส่วนการออกอากาศค่อนข้างมกในโทรทัศน์ รวมถึงควรมีจำกัดช่วงเวลาและความยาวรายการ เพราะในปัจจุบันรายการเกมิโชว์และเรียลลิตี้โชว์ มีช่วงเวลาในการออกอากาศที่ค่อนข้างมีอิสระตามแต่ละสถานี

ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อเสนอแนะเพื่อจัดทำข้อควรทำและไม่ควรทำในรายการเกมิโชว์และเรียลลิตี้เพื่อให้เป็นแนวทางการกำกับดูแลตัวเองต่อไปนี้ ดังนี้

1. ควรให้ความสำคัญกับการกล่าวถึงกลุ่มเด็กและเยาวชน เนื่องจาก รายการเกมิโชว์และเรียลลิตี้จะต้งสร้างค่านิยมที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน ไม่ควรส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเห็นว่าไม่ต้องทำงานก็มีรายได้ โดยเฉพาะการประกวดร้องเพลงเพียงอย่างเดียวก็ได้เงินรางวัลมกมยแล้ว เพราะปัจจุบันมีรายการเกมิโชว์ประเภทร้องเพลงออกมามากมายคล้ายกันหลายช่อง

2. การเขียนข้อควรทำและข้อไม่ควรทำควรเน้นย้ำในส่วนของผู้เกี่ยวข้องกับรายการ เช่น การแต่งกายของผู้ร่วมรายการ หรือการใช้ภาษาของพิธีกร ควรให้ถูกหลักภาษา โดยเฉพาะคำควบกล้ำ ร ล การออกเสียงให้ถูกต้อง คำหยาบคายไม่ควรพูดออกมา เป็นต้น

3. การสร้างสรรค์รายการเกมโชว์และเรียลลิตี้ไม่ควรยึดเยียดหรือจงใจใช้โฆษณาแฝงในรายการ เช่น พิธีกรไม่ควรพูดขายสินค้าตลอดเวลา หรือพูดบอชเจนเกินไปในรายการ หรือแฝงการโฆษณาในรูปแบบต่าง ๆ

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาปรับปรุงข้อกำหนดให้ครอบคลุมการดูแลด้านรายการเกมโชว์/เรียลลิตี้โชว์ ที่ผิดจริยธรรม ทั้งนี้ บทลงโทษรายการเกมโชว์/เรียลลิตี้โชว์ ควรมีบทลงโทษให้เทียบจากอัตราค่าโฆษณาเป็นโทษปรับ โดยโทษปรับต้องสูงกว่ารายได้จากการขายโฆษณานอกจากนั้นแล้ว กสทช. ควรตรวจสอบทุก ๆ รายการและบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ไม่ควรรอให้เกิดเรื่องร้องเรียนแล้วค่อยดำเนินการลงโทษ

สำหรับการพัฒนามาตรฐานจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชน โดยเฉพาะแนวทางกำกับดูแลตัวเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์ คณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะออกมาเป็นข้อควรทำและข้อไม่ควรทำในรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้ โดยที่ข้อควรทำและข้อไม่ควรทำนี้สามารถนำมาปรับใช้กับรายการปกิณกะบันเทิงหรือวาไรตี้ ที่มีลักษณะของการรวบรวมความบันเทิงหลากหลายรูปแบบ อาทิ การแสดงดนตรี ละครสั้น หรือการแสดงอื่น ๆ อยู่ในรายการ และรายการประเภทพูดคุย/สัมภาษณ์ ที่มีลักษณะของการสนทนาและสัมภาษณ์ผู้ร่วมรายการตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีพิธีกรหรือผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ดำเนินรายการ ได้อีกด้วย

รายละเอียดของข้อควรทำและข้อไม่ควรทำ แบ่งออกเป็น 2 ประเด็นเพื่อให้แนวทางปฏิบัติมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

ข้อควรทำ (Dos) ในรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์

ข้อ 1 ทีมงาน/ผู้ผลิตรายการ ต้องตระหนักถึงเรื่องจริยธรรม จรรยาบรรณ และมีความรับผิดชอบต่อสังคมในการนำเสนอและในการผลิตรายการ ต้องรับผิดชอบต่อเนื้อหา รูปแบบรายการ และอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในรายการเพราะถือเป็นวิจรรย์ญาณของผู้ผลิตโดยตรง โดยนำหลักการนี้มาใช้กำกับและดูแลตัวเองในการเลือกนำเสนอรูปแบบรายการ รูปแบบการแข่งขันและบทลงโทษ โดยส่งเสริมและสร้างทัศนคติเชิงบวก เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน

ข้อ 2 ทีมงาน/ผู้ผลิตรายการ ต้องให้ความสำคัญกับการนำเสนอรายการที่มีเนื้อหาส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะชีวิต ความสัมพันธ์กับคนในครอบครัว สร้างแรงบันดาลใจ ส่งเสริมการพัฒนาสังคม ยกย่องความคิด จิตใจ และสติปัญญา ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพต่าง ๆ ส่งเสริมศีลธรรม วัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม สร้างค่านิยมและความเชื่อที่ถูกต้อง ได้รับความสนุกสนาน สาระและ

ความรู้ควบคู่กับความบันเทิง รวมถึงความรู้ทางวิชาการด้านต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ชม เด็ก และเยาวชน

ข้อ 3 ทีมงาน/ผู้ผลิตรายการ ต้องตรวจสอบประวัติของพิธีกร/ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมรายการ/ผู้เข้าแข่งขัน/ผู้แสดงย้อนหลัง ทั้งประวัติการใช้ความรุนแรง ยาเสพติด อาชญากรรมอื่น ๆ หรือสภาวะทางจิตใจ หรือทัศนคติต่อประเด็นที่มีความอ่อนไหวทางสังคม โดยมีนักจิตวิทยาร่วมด้วย นอกจากนั้นจะต้องแน่ใจว่าผู้ร่วมรายการจะไม่มีพฤติกรรมการใช้ยาเสพติด เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แสดงออกผ่านรายการ

ข้อ 4 ทีมงาน/ผู้ผลิตรายการ ควรพิจารณาใช้เทคนิคพิเศษเพื่อลดความรุนแรงในกรณีที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการนำเสนอได้ เช่น การลดความชัดเจนของภาพ (blur) การเพิ่มความเร็วของภาพ (fast speed) การลดโทนสี การทำภาพขาวดำ เป็นต้น

ข้อ 5 มีความยุติธรรมต่อผู้เข้าแข่งขัน โดยเน้นกฎกติกาที่เท่าเทียม ควรเปิดเผยกับผู้ร่วมรายการ ผู้เข้าแข่งขันและผู้ชมอย่างตรงไปตรงมา ผลการแข่งขัน ไม่ถูกกำหนดและแทรกแซงจากผู้ผลิตรายการหรือผู้สนับสนุนรายการ

ข้อ 6 การร่วมรายการ/การแข่งขันรายการของเด็กและเยาวชนด้วยการแสดงออกหรือการโชว์ใด ๆ ก็ตาม ให้เป็นไปตามช่วงอายุและความเหมาะสมกับพัฒนาการการเจริญเติบโตของเด็กตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน พ.ศ. 2550 และผ่านการปรึกษาจากจิตแพทย์ที่เป็นอิสระจากการควบคุมหรือชี้นำของผู้ผลิตรายการ ต้องได้รับการอนุญาตจากผู้ปกครองรวมถึงขณะถ่ายทำต้องมีผู้ปกครองอยู่ด้วย พึงใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษที่จะไม่ก่อให้เกิดความเสี่ยงเกิดผลในทางลบทั้งต่อเด็กและเยาวชนที่ร่วมรายการและผู้ชมที่เป็นเด็กและเยาวชน เช่น การถูกเพื่อนล้อเลียน หรือการเล่นแบบที่ไม่เหมาะสม

ข้อ 7 พิธีกร ผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมรายการ ผู้เข้าแข่งขัน ควรแต่งกายให้มีความเหมาะสมกับกาลเทศะและกติกาสากล ในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา เช่น วัด โบสถ์วิหาร หรือสถานที่เฉพาะ เช่น พระราชวัง พระที่นั่ง รวมถึงการร่วมกิจกรรมบางประเภท เช่น งานศพ การทำบุญใส่บาตร การเวียนเทียน

ข้อ 8 นำเสนอพฤติกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสม ทั้งการแสดงออกของพิธีกร ผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมรายการ ผู้เข้าแข่งขันและผู้ชมรายการ เช่น ภาษากายของพิธีกร ผู้ดำเนินรายการกับผู้

ร่วมรายการต่างประเทศที่ต้องมีการสัมผัสเนื้อต้องตัว ต้องมีความเหมาะสม ทั้งท่าทาง กิริยา ภาษากาย
ท่าเต้น

ข้อ 9 ภาษาในรายการมีความสุภาพ เหมาะสม และต้องให้เกียรติทั้งต่อพิธีกร ผู้ดำเนิน
รายการ ผู้ร่วมรายการ ผู้เข้าแข่งขันและผู้ชมรายการทั้งต่อเด็กและเยาวชน และผู้ดำเนินรายการควร
ใช้ภาษาให้ถูกหลักภาษา เช่น การออกเสียง คำควบกล้ำ ร ล ในภาษาไทย เป็นต้น

ข้อ 10 ควรแสดงคำเตือน/คำแนะนำในการนำเสนอภาพหรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเสี่ยง
อันตรายหรือบาดเจ็บ เช่น คำเตือนในการนำเสนอเนื้อหาการจับจีรถยนต์ได้ถึงว่า “เป็น
ความสามารถพิเศษเฉพาะตัวที่ได้รับการฝึกฝน ห้ามลอกเลียนแบบอาจเกิดอันตรายหรือบาดเจ็บ หาก
ไม่มีผู้เชี่ยวชาญดูแลใกล้ชิด” เป็นต้น

ข้อ 11 ต้องระมัดระวังในการนำเสนอข้อมูล หรือภาษา หรือภาพ ที่เป็นการซ้ำเติมความทุกข์
หรือโศกนาฏกรรมอันเกิดต่อเด็ก เยาวชน สตรี คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความหลากหลายทางเพศ
และกลุ่มเปราะบาง ไม่ว่าจะทางใดทางหนึ่ง และในกรณีการแพร่ภาพกระจายเสียง มีการนำเด็ก เยาวชน
คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความหลากหลายทางเพศ หรือกลุ่มเปราะบางมาร่วมนำเสนอข้อมูล
จะต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวัง ได้รับความยินยอมจากผู้ดูแลและผู้เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึง
สวัสดิภาพ ความเหมาะสมในช่วงวัย หรือสภาวะของร่างกายและจิตใจกับทั้งพึงระมัดระวังการสร้าง
ความกดดันหรือทำให้อยู่ในสภาวะจำยอมที่ต้องปฏิบัติตาม รวมถึงพิจารณาผลกระทบที่จะเกิดขึ้นใน
อนาคต

ข้อ 12 ต้องระมัดระวังการนำเสนอเนื้อหา ภาพและเสียง ที่อาจชักจูงเด็กและเยาวชน ไป
ในทางที่ผิด เช่น รายการที่มีเนื้อหาความรุนแรง ความยั่วยวนทางเพศ รายการเสี่ยงภัย พฤติกรรม
อันตราย ที่ต้องไม่ส่งไปในทางที่ทำให้เห็นว่าเป็นเรื่องโก้เก๋หรือดีงาม

ข้อ 13 การตัดต่อคำสัมภาษณ์ของผู้ร่วมรายการ/ผู้เข้าแข่งขัน ควรมีเนื้อหาที่ถูกต้อง ได้รับ
การรับรองและความยินยอมจากผู้ถูกสัมภาษณ์ก่อนออกอากาศ

ข้อ 14 สามารถตรวจสอบและเปิดเผยข้อมูล สำหรับรายการที่ใช้ผลการโหวต เช่น การส่ง
sms โหวตเพื่อชิงรางวัล และสามารถตรวจสอบการแจกรางวัลในรายการจากการส่งผลโหวตเพื่อผล
ทางการค้า

ข้อ 15 กรณีการนำเสนอรายการย้อนหลังผ่านทางช่องทางอื่น ๆ ควรมีการเซ็นเซอร์หรือ
ควบคุมเช่นเดียวกับการนำเสนอผ่านทางช่องหลัก

ข้อไม่ควรทำ (Don'ts) ในรายการเกมโชว์และเรียลลิตีโชว์

ข้อ 1 ไม่ควรนำเสนอรายการที่แสดงออกถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม หรือชักนำให้เกิดความรุนแรงต่อจิตใจ เช่น เกิดความหุดหู่ เศร้า เกรียด สะเทือนใจจนเกินความเหมาะสม เช่น การแสดงออกที่ก่อให้เกิดความเกลียดชังต่อผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมรายการ ผู้เข้าแข่งขันหรือกลุ่มคนในสังคม

ข้อ 2 ไม่ควรนำเสนอเนื้อหารายการและรูปแบบการแข่งขันที่ทำให้พิธีกร/ผู้ดำเนินรายการ/ผู้ร่วมรายการ/ผู้เข้าแข่งขัน/ผู้ชมรายการ เกิดความตกใจกลัวจากความน่าเกลียด สยดสยอง ขยะแขยง และรูปแบบการแข่งขันที่มีความรุนแรงแฝงอยู่ โดยเฉพาะการแสดงถึงพฤติกรรมที่นำไปสู่อันตราย และเด็กสามารถเลียนแบบได้ เช่น การพยายามทำร้ายตัวเองและผู้อื่น การฆ่าตัวตาย การเลียนแบบกีฬาที่เป็นการต่อสู้ การใช้ไม้ขีดไฟ ฯลฯ รวมทั้ง การทำร้ายสัตว์และการใช้หรือตัดแปลงสิ่งของที่หาได้ง่าย ใกล้เคียง หรืออุปกรณ์ที่หาได้ในบ้านเป็นอาวุธ เช่น มีด ฆ้อน ตะปู ขวดน้ำ แจกัน กรรไกร เป็นต้น

ข้อ 3 ไม่ควรนำเสนอเนื้อหารายการที่ขัดต่อศีลธรรม ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อของสังคมนั้น ๆ และขัดต่อความสงบสุขของสังคม

ข้อ 4 ไม่ควรนำเสนอเนื้อหารายการ รูปแบบการแข่งขัน และบทลงโทษที่แสดงออกถึงความรุนแรง ทารุณ ต่อพิธีกร ผู้ดำเนินรายการ ผู้เข้าร่วมรายการ ผู้เข้าแข่งขัน ผู้ชมรายการ บุคคลอื่น สิ่งมีชีวิต และวัตถุ ไม่ควรมีภาพการใช้อาวุธ ยาเสพติด การพนัน อบายมุข หรือการกระทำความผิดในรูปแบบต่าง ๆ หากจำเป็น ต้องมีการแสดงข้อความคำเตือนบนจอ

ข้อ 5 ไม่ควรนำเสนอเนื้อหารายการ รูปแบบการแข่งขัน และบทลงโทษ ที่ก่อให้เกิดอคติ การเลือกปฏิบัติอันนำมาซึ่งการต่อต้านหรือล่วงละเมิดบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือสร้างทัศนคติเชิงลบในประเด็นของเชื้อชาติ สัญชาติ ชาติพันธุ์ เพศสภาพ รสนิยมทางเพศ ชนชั้น สถานะ สภาพทางเศรษฐกิจ อายุ ศาสนา สีผิว โรค หรือสภาวะสุขภาพความพิการทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม และไม่ส่งเสริมให้เกิดความงมงาย หรือใช้ความเชื่อโดยไม่มีข้อเท็จจริงปรากฏ

ข้อ 6 ไม่ควรใช้ภาษาที่สื่อไปในทางลามก ล่อแหลม อนาจาร หยาบโยน หยาบคาย สัปดน ก้าวร้าว ดูหมิ่นเหยียดหยาม หรือสื่อความหมายในเชิงลบ โดยไม่ให้เกิดรติต่อ พิธีกร ผู้ดำเนินรายการ ผู้เข้าร่วมรายการ ผู้เข้าแข่งขันรายการ ผู้ชมรายการ เด็กและเยาวชน

ข้อ 7 ไม่ควรใช้ประโยชน์จากความน่าสงสาร ความน่าสมเพช ที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้เปราะบาง เพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้ชมรายการ ไม่ควรนำเอาความทุกข์ของผู้คนมาเป็น เครื่องมือทางธุรกิจ เพื่อให้เกิดผลประโยชน์กับทางรายการ

ข้อ 8 พิธีกร ผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมรายการ ผู้เข้าแข่งขันรายการ ไม่ควรแต่งกายด้วยชุดที่ ล้อแหลม หรือโปรงใส รัศรูป หรือสื่อเจตนาเชิญชวน ยั่วเย้าให้เกิดอารมณ์

ข้อ 9 ทีมงาน/ผู้ผลิตรายการ/พิธีกร/ผู้ดำเนินรายการ ไม่ควรเปิดเผยพฤติกรรมส่วนบุคคลที่ นำอายุของผู้ร่วมรายการ ผู้เข้าแข่งขันรายการ ในลักษณะของภาพเคลื่อนไหว ภาพนิ่ง หรือเสียง โดย ไม่ได้รับความยินยอมและเต็มใจให้นำเสนอ เช่น การล้อเลียนความบกพร่องต่าง ๆ ปมด้อย จุดด้อย ความพิการทางด้านร่างกาย รูปลักษณ์ภายนอก

ข้อ 10 ทีมงาน/ผู้ผลิตรายการ ไม่ควรปกปิด อำพราง หรือบิดเบือน รายละเอียดของสัญญาใน การถ่ายทำรายการ รวมถึงกฎกติกาและรางวัลที่ผู้เข้าแข่งขันจะได้รับ หรือแอบแฝงผลประโยชน์ ทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมกับผู้ร่วมรายการ

ข้อ 11 ไม่ควรแสดงตัวอย่างรายการที่ไม่เหมาะสมในสื่อหลักเพื่อให้ไปติดตามผ่านทาง ช่องทางอื่น เช่น การพุดนำเสนอตัวอย่างรายการผ่านช่องทางหลักที่ขออนุญาตเป็น เรต ท. แต่เนื้อหา รายการที่ล้อแหลมไปในเรต 18+ โดยบอกให้ไปติดตามรายการนี้ผ่านทางช่องทางอื่นแทน เป็นต้น

ข้อ 12 ไม่ควรจงใจหรือยั่วยุโฆษณาแฝงเพื่อให้ผู้บริโภคได้เห็น ได้ยิน หรือทราบ ข้อความที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ ตราสินค้า หรือบริการ ในรายการที่มากเกินไป

อภิปรายผล

ข้อมูลที่ได้รับจากผลการวิจัยและการทบทวนแนวคิดทฤษฎีเบื้องต้น พบว่า มีประเด็น น่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผล ได้แก่ ประเด็นการกำกับดูแลตัวเองทางจริยธรรม เนื่องจาก แนวคิด เรื่องจริยธรรมและจรรยาบรรณของผู้ประกอบการสื่อ นั้นเป็นกรอบความคิดที่แตกต่างกันไปตามแต่ ละมุมมองของบุคคลและสังคม ทั้งนี้ หากพิจารณาตามทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชน หรือ Normative theories of media performance ที่ศึกษาการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนใน 2 ระดับ (Kaewthep, 2002) กล่าวคือ 1. ระดับโครงสร้าง (Structure) จะเป็นการตรวจสอบบรรทัดฐานในเชิง โครงสร้างของสื่อมวลชน เช่น สื่อมวลชนมีเสรีภาพจากรัฐหรือไม่ มีหลายช่องทางสำหรับการ นำเสนอข่าวสารหรือไม่ การเสนอข่าวสารเป็นไปอย่างมีหลักประกันเรื่องเสรีภาพหรือเปล่า เป็นต้น

และ 2. ระดับการปฏิบัติงาน (Performance) จะเป็นการตรวจสอบกระบวนการปฏิบัติงานจริงของสื่อ ซึ่งอาจจะเป็นการทำงานในระดับขององค์กรของสื่อ ระดับตัวบุคคล โดยอาจจะพิจารณาว่าตัวบุคคล หรือองค์กรเหล่านี้ทำงานอย่างมีกฎระเบียบ มีแนวทางด้านวิชาชีพ มีจรรยาบรรณเป็นกรอบกำหนดหรือไม่

ลักษณะโดยทั่วไปของทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชนในข้างต้นนั้นจะเกี่ยวข้องกับเรื่อง การควบคุม (Control) การปกป้อง (Protection) หรือการกำกับดูแล (Regulation) กระบวนการทำงานของสื่อมวลชน โดยอาศัยกลไกแบบต่าง ๆ เช่น กฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ องค์กรของผู้รับสารฯ แม้ในการดำเนินงานจริง ๆ จะไม่มีสื่อมวลชนใดๆที่สามารถจะทำตามหลักการที่ “ควรจะ” และดูเป็นอุดมการณ์เช่นนั้นได้ทั้งหมด หากทว่าความสำคัญของทฤษฎีบรรทัดฐานนั้นมีได้อยู่ที่ว่า สื่อจะสามารถทำตามอุดมคติได้จริงหรือไม่ แต่สถานภาพของทฤษฎีนี้มีความสำคัญในฐานะ “อุดมคติ” ที่จะคอยเหนี่ยวรั้งมิให้การทำงานของสื่อจมดิ่งตกต่ำลงไปหรือเบี่ยงเบนออกไปจากบรรทัดฐาน เนื่องจากแรงผลักดันต่าง ๆ แนวคิดของทฤษฎีบรรทัดฐานจะเป็นส่วนผสมที่สำคัญในเวลาที่จะมีการพิจารณาออกกฎหมายเกี่ยวกับสื่อ นโยบายการใช้สื่อ หรือการร่างจรรยาบรรณของสื่อ

ทั้งนี้ หน้าที่ที่สำคัญ 3 ประการของผู้ปฏิบัติงานด้านสื่อมวลชน (Roonkaseam, 2004) กล่าวคือ (1) การเผยแพร่และแปลความข่าวสาร (2) การผลิตและถ่ายทอดสารเพื่อการโน้มน้าวใจ และ (3) การตลาดด้านความบันเทิงในสื่อมวลชน จะได้รับการคาดหวังทางจริยธรรมที่แตกต่างกันออกไป ยกตัวอย่างเช่น มาตรฐานเกี่ยวกับความจริงและความถูกต้องแม่นยำระหว่างรายการโฆษณา กับรายการข่าว หรือค่านิยมที่เป็นตัวมากำกับการผลิตรายการข่าวกับรายการสาระบันเทิง เป็นต้น การกำกับดูแลเนื้อหาในสื่อจึงมีความจำเป็นเพื่อเป็นการควบคุมให้สื่อมวลชนตระหนักถึงความรับผิดชอบของตนเองในการเลือกสรรเนื้อหาที่ดีเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและจำกัดเนื้อหาที่อาจเป็นภัยต่อบุคคลหรือสังคม

อย่างไรก็ตาม กลไกในการควบคุม ปกป้อง และกำกับดูแลการทำงานของสื่อมวลชนไม่อาจเกิดจากการกำกับดูแลโดยหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่หรือการกำกับดูแลร่วมระหว่างหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องเท่านั้น การกำกับดูแลกันเอง หรือ Self-regulation หมายถึง การที่ภาคอุตสาหกรรมหรือผู้ประกอบการมีการใช้จริยธรรมหรือวินัยจรรยาบรรณของตนเองในการออกอากาศเผยแพร่เนื้อหาที่เหมาะสม ก็จำเป็นอย่างยิ่งต่อการรักษาคุณภาพและสร้างความน่าเชื่อถือขององค์กรนั้นเช่นเดียวกัน

การกำกับดูแลตนเองยังถือเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยเสริมให้การกำกับดูแลในภาพรวมเพิ่มเติมจากการปฏิบัติงานของหน่วยงานกำกับดูแลที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายให้เป็นไปได้โดยสมบูรณ์มากขึ้น ในหลายกรณีการกำกับดูแลตนเองได้นำไปใช้ควบคู่กับการกำกับดูแลของหน่วยงานกำกับดูแลกลายเป็นแนวทางกำกับดูแลแบบกำกับดูแลร่วม (Co-regulation) ขึ้นได้อีกด้วย

การพัฒนามาตรฐานจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชน: แนวทางการกำกับดูแลตัวเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์ ในครั้งนี้จึงเป็นการจัดทำมาตรฐานจริยธรรมขององค์กรเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติในการรักษาคุณภาพและสร้างความน่าเชื่อถือขององค์กรนั้น ๆ ที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของภูมิทัศน์สื่อ โดยเฉพาะกับรายการทั้ง 2 ประเภทที่ครอบคลุมถึงองค์ประกอบสำคัญในการผลิตรายการ ได้แก่ เนื้อหาของรายการ ฉากรายการ พิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมแข่งขันในรายการ ทั้งที่เป็นผู้สมัครจากที่บ้านหรือแขกรับเชิญ ผู้ชมรายการ ทั้งที่ชมรายการภายในห้องส่งและผู้ชมที่บ้าน ทีมงานผลิตรายการ และผู้อุปถัมภ์รายการ ทั้งนี้ หากสื่อมวลชนมีความตระหนักและให้ความสำคัญในการกำกับดูแลตัวเองแล้วนั้น ก็จะทำให้คนในสังคมได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง อีกทั้งได้พัฒนายกระดับมาตรฐานทางวิชาชีพ และความยั่งยืนของวิชาชีพได้ ในทางตรงข้ามถ้าหากเสนอเนื้อหาที่ไม่สร้างสรรค์ก็อาจเกิดผลกระทบในทางลบและอาจเกิดปัญหาลูกกลามในวงกว้างได้ (Manakit, 2013)

บทสรุป

การพัฒนามาตรฐานจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชน โดยเฉพาะแนวทางกำกับดูแลตนเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์ โดยมีผู้ร่วมพัฒนาเป็นตัวแทนจากสถาบันการศึกษา ตัวแทนจากองค์กรวิชาชีพสื่อ ตัวแทนจากองค์กรวิชาชีพด้านการโฆษณาการประชาสัมพันธ์ และตัวแทนจากองค์กรภาคประชาสังคม ทำให้ได้ข้อควรทำและข้อไม่ควรทำในรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์ โดยพิจารณาจากองค์ประกอบสำคัญในการผลิตรายการ ได้แก่ เนื้อหาของรายการ ฉากรายการ พิธีกรหรือผู้ดำเนินรายการ ผู้ร่วมแข่งขันในรายการ ผู้ชมรายการ ทีมงานผลิตรายการ และผู้อุปถัมภ์รายการ

ทั้งนี้ แนวทางการกำกับดูแลตนเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์ที่สำคัญ คือ การตระหนักถึงเรื่องจริยธรรม จรรยาบรรณ และมีความรับผิดชอบต่องังคมในการนำเสนอและในการ

ผลิตรายการ ทีมงานหรือผู้ผลิตรายการต้องรับผิดชอบเนื้อหา รูปแบบรายการ และอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในรายการเพราะถือเป็นวิจารณญาณของผู้ผลิตโดยตรง

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้ประกอบการรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์ควรใช้แนวทางกำกับดูแลตัวเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์นี้ในการกำกับดูแลตนเอง และภาคประชาสังคมอาจใช้แนวทางกำกับดูแลตัวเองๆ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการมีส่วนร่วมในการช่วยกำกับดูแลสื่อหรือส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อโดยภาคประชาสังคม
2. ควรมีการศึกษาตัวบทรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์ว่าได้มีการกำกับดูแลตัวเองตามแนวทางกำกับดูแลตัวเองสำหรับรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์นี้หรือไม่

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (สำนักงาน กสทช.) โดยสำนักส่งเสริมการแข่งขันและกำกับดูแลกันเอง (สส.) ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณการดำเนินงานในโครงการจัดทำและพัฒนาแนวทางปฏิบัติและจริยธรรมพื้นฐานสำหรับสื่อมวลชนในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ ประจำปี 2559 ไว้ ณ ที่นี้ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. (2545). *สื่อสารมวลชน ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ:

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชาม เชื้อสถาปนศิริ. (2555). *จริยธรรมในการผลิตรายการเกมโชว์และเรียลลิตี้โชว์*. ค้นเมื่อ 15

เมษายน 2559 จาก <https://www.isranews.org/isranews-article/7636-2012-07-11-16-02-26.html>

นิษฐา หุ่นเกษม (2547). *แบบแผนทางจริยธรรมของนักสื่อสารมวลชน*. บทความมหาวิทยาลัยเที่ยง

คืน ลำดับที่ 465. (ออนไลน์). ค้นเมื่อ 6 ตุลาคม 2559 จาก

<http://v1.midnightuniv.org/midnight2545/document9755.html>

- ปรัชญา เปี่ยมการุณ. (2560). สัมภาษณ์. วันที่ 7 มีนาคม 2560.
- พีระพงษ์ มานะกิจ. (2556). นโยบายการกำกับดูแลเนื้อหาสื่อภายใต้ กสทช. *วารสารอิสราปริทัศน์*, 2(4), หน้า73-85.
- มานะ ศรีธรรมาภรณ์. (2557). *จริยธรรมนักสื่อสารมวลชนรุ่นใหม่*. กิจกรรมการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง “จริยธรรมนักสื่อสารมวลชนรุ่นใหม่” จัดโดย สำนักงาน กสทช. ร่วมกับ สาขาวิชานิเทศศาสตร์คณะวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2557.
- สุรสิทธิ์ วิฑยารัฐ. (2560). สัมภาษณ์. วันที่ 21 เมษายน 2560.

Translated Thai References

- Chuastapanasiri, T. (2012). *Ethics in the production of game shows and realities program*. Retrieved on 15 April 2016 from <https://www.isranews.org/isranews-article/7636-2012-07-11-16-02-26.html> [in Thai]
- Kaewthep, k. (2002). *Mass communication: Theory and approach*. Bangkok: The faculty of communication arts, Chulalongkorn university. [in Thai]
- Manakit, P. (2013). *A regulation policy on media content supervision under NBTC*. *Isra media review*.2(4), pp.73-85. [in Thai]
- Piemkaroon, P. Interviewed on 7 March 2017. [in Thai]
- Roonkaseam, N. (2004). *Moral ethics of journalists*. *Midnight University Articles No.465*. Retrieved on 6 October 2016 from <http://v1.midnightuniv.org/midnight2545/document9755.html> [in Thai]
- Treelayapewat, M. (2014). *The code of ethics for young Journalists*. An ethics for young Journalists seminar held by NBCT & Communication Arts Program, Phranakhon Rajabhat University. 16 July 2014. [in Thai]
- Wittayarat, S. Interviewed on 21 April 2017. [in Thai]

ผู้เขียน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตธา รุ่งเกษม
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
เลขที่ 9 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร 10220
โทรศัพท์: 02-521-2288 อีเมล: nitta@pnru.ac.th

Author

Assistant Professor Dr.Nitta Roonkaseam
Communication Arts Program, Faculty of Management Science
Phranakhon Rajabhat University, 9 Changwattana Road,
Bangkhen Bangkok, Thailand 10220
Tel.: 02-521-2288 E-mail: nitta@pnru.ac.th